

Justitiedepartementet
Enheten för migration

Remissvar över promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95 – Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring

Ju2025/02715

Institutet för mänskliga rättigheter (institutet) inkommer härmed med remissvar över **promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95 – Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring**.

- Institutet **avstyrker** förslagen i promemorian.

Övergripande synpunkter

I promemorian presenteras alternativa förslag till det som lagts fram i betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95). Institutet ställer sig kritiskt till förfarandet där det under remisstiden presenteras ett nytt förslag som går emot det som presenterats av utredningen. Det leder till ett otydligt och oöversiktligt förfarande och försvårar remissinstansernas arbete.

Institutet är även kritiska till att förslag lades fram innan remisstiden på betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95) hade gått ut och de synpunkter som framförts under remissförfarandet hanterats och analyserats. Det skapar en föreställning om att det inte läggs så stor vikt vid remissförfarandet när förslag utarbetas.

Synpunkter på förslagen

Institutet har tidigare lämnat remissvar över betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95) och bland annat **avstyrkt** utredningens förslag

om försörjningskrav vid förlängningsärenden samt skärpningar vad gäller undantag från försörjningskravet.

Med utgångspunkt i anförda argument i det tidigare remissvaret **avstyrker** institutet de nu aktuella förslagen om ett höjt försörjningskrav samt begränsningen av vilka inkomster som ska få beaktas vid beräkningen av försörjningskravet.

Promemorian föreslår en betydande skärpning av försörjningskravet och anger att syftet är att stärka incitamenten till självförsörjning och förbättra integrationen. Institutet önskar i sammanhanget framföra att vi instämmer i att personer som kommer till Sverige inte ska behöva leva i fattigdom och att egen försörjning ökar människors frihet och möjlighet att forma sina egna liv. Det saknas dock stöd i promemorian för att de föreslagna åtgärderna kan antas leda till sådana effekter.

I tidigare remissvar över ovan nämnda betänkande framhöll institutet att försörjningskravet redan idag innebär att familjer hålls splittrade. Institutet lyfte även fram forskning som visar att långvarig familjeseparation kan påverka individers hälsa och etablering negativt, vilket även lyftes upp av utredningen. Förslagen i nu aktuell promemoria riskerar att ytterligare försvåra situationen.

Rätten till familjeliv enligt artikel 8 den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och artikel 7 EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna kan rättigheterna endast inskränkas om det har gjorts en rimlig avvägning. Möjligheten att uppställa ett försörjningskrav ska tolkas restriktivt, det krävs en konkret prövning av varje sökandes situation och syftet med ett försörjningskrav ska vara att en person inte ska bli en börda för systemet för socialt bistånd i värdmedlemsstaten.¹ Mot bakgrund av att det nuvarande försörjningskravet ligger över nivån för skälig levnadsnivå enligt socialtjänstlagen anser institutet, i likhet med utredningen om skärpta villkor för anhöriginvandring att kravet inte bör skärpas. Även om de aktuella förslagen skulle få viss effekt på personers integration anser inte institutet att förslagen är

¹ Se bland annat C-578/08, Chakroun, EU:C:2010:117, punkt 43-47.

proportionerliga i förhållande till de negativa effekterna som familjeseparation innebär.

Promemorian föreslår även att vissa inkomstslag, såsom inkomster från subventionerade anställningar och arbetsmarknadspolitiska ersättningar, inte ska beaktas vid prövningen av försörjningskravet. En sådan inskränkning riskerar att medföra oproportionerliga konsekvenser för redan utsatta grupper.

I likhet med vad institutet tidigare framfört i remissvar riskerar förslagen att få indirekt diskriminerande effekter.² Det kommer framför allt att försvåra för de som står långt från arbetsmarknaden och kan därmed riskera att drabba vissa grupper hårdare, exempelvis kvinnor med invandrarbakgrund och personer med funktionsnedsättning. Detta framgår även av promemorians konsekvensanalys.

Promemorian hänvisar till undantag vid särskilda skäl vad gäller personer med varaktig funktionsnedsättning eller sjukdom som inte är endast tillfällig. Institutet ställer sig dock frågande till ordningen att dessa situationer överhuvudtaget ska hanteras genom en generell undantagsbestämmelse och inte genom en särskild ordning. Oavsett behövs det i vart fall etablerade rutiner för att identifiera situationer där funktionsnedsättningen påverkar försörjningsförmågan och ges möjlighet till särskilda bedömningar och kompletterande stöd. Det skulle kunna inkludera till exempel extra tid för att uppfylla krav, beaktande av offentliga stödinsatser, eller flexibilitet i hur inkomster räknas.

I konsekvensanalysen lyfter promemorian fram negativa konsekvenser för dessa grupper, men även negativa konsekvenser för barn i och med att fler ärenden om familjeåterförening kommer att avslås. Syftet som detta vägs emot anges även här vara att undvika att barn lever i fattigdom och minska risken för utanförskap. Som tidigare nämnts saknas det i promemorian stöd för hur dessa åtgärder skulle leda till önskade effekter och forskningen visar i många delar på motsatsen, vilket även promemorian själv tar upp.

² Se Institutet för mänskliga rättigheters remissvar över Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1), SOU 2025:1 promemorian med kompletterande förslag till SOU 2025:1 – Självförsörjning som krav för svenskt medborgarskap samt Skärpta krav vid anhöriginvandring (SOU2025:95).

I sammanhanget önskar institutet påminna om att staten vid alla åtgärder som rör barn i första hand ska beakta vad som bedöms vara barnets bästa. I en sådan bedömning ska alla de rättigheter som omfattas av konventionen beaktas. Ett konventionsåtagande innebär att en stat ska säkerställa rättigheterna och sträva efter en ständig utveckling och förbättring med utgångspunkt i bestämmelserna och inte sträva efter att endast uppnå en miniminivå (jmf. artiklarna 4 och 41 i barnkonventionen). Om lagstiftaren föreslår åtgärder som innebär en försämring för barn är det nödvändigt att en analys av barnets bästa utifrån förslagen görs tillsammans med en tydlig proportionalitetsavvägning. Institutet menar att proportionalitetsavvägningen i detta förslag är otillräcklig och inte visar på att förslagen är ändamålsenliga i förhållande till syftet och inte visar hur rättigheterna för barn säkerställs. En analys och bedömning av barnets bästa är dessutom en lagstadgad skyldighet då barnkonventionen blev svensk lag den 1 januari 2020.

Institutet påminner om att barnets bästa inte bara ska beaktas i tillämpningen utan i hela lagstiftningsprocessen. Om regeringen går vidare med förslagen är det viktigt att analyser om barnets bästa görs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Ärendets handläggning

Detta remissvar har beslutats av ställföreträdande direktör och tillförordnad chef för enheten för utredning och analys Charlotte Palmstierna och föredragits av utredaren Emma Olsson.

Charlotte Palmstierna